

OBRTNI VESTNIK

strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . K 24
polletno . . . » 12
posamezna številka . . . » 1

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Cene inseratom:
 $\frac{1}{32}$ strani pri enkratni objavi
K 24, pri večkratnih objavah
primeren popust.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Dunajska cesta 20

III. letnik.

V Ljubljani, 2. avgusta 1920.

Štev. 12.

Po obrtnem shodu na Koroškem.

Več stoletij smo bili obrtniki to in onostan Karavank v eni državi, takorekoč pod eno streho in vendar se doslej nismo nikdar sešli na koroški zemlji, nikdar zbrali tu v skupnem stanovskem zborovanju, da bi se tovariši spoznali in porazgovorili med seboj. Karavanke so tvorile mejo, katero so vam kazali za neprekoračljivo. Hujskali so enega proti drugemu, ustvarjali med nami mržnjo, odtujevali enega drugemu, čeravno imamo vsi enake težnje, potrebe in zahteve, saj živimo vsi od svojega dela, svoje obrti.

Usoda je uničila prejšnje stare meje in nas oklenila v meje nove demokratične države. Dobili smo novo domovino, katera nam obeta lepo bodočnost, saj je naša nova očetnjava bogata prirodnih dobrin, rodovitne zemlje. V naši novi državi je mogoč še velikanski razvoj obrti!

Po več stoletjih skupnega bivanja v najbližji sosesčini smo se sešli prvič kot obrtniki kot tovariši, da se spoznamo med seboj in porazgovorimo o svojih potrebah in zahtevah in ustvarimo podlago skupni stanovski organizaciji.

Obrtni shod je pokazal, da ni med nami razlike, da nas v resnici ne loči ne vera, ne jezik ali narodnost, nego da stremimo vsi za izboljšanjem našega položaja, da moremo v novi državi živeti mirno kot državljani in delati skupno kot tovariši za svoje koristi, saj nas država priznava vse brez razlike vere in narodnosti za svoje sinove. Uvideli smo, da tvorimo en stan, da smo si tovariši v mislih in delu in da zasledujemo vsi en cilj.

Spajajo naj nas odslej vezi skupne organizacije, naj postanejo medsebojni stiki živahni, delujmo složno za svoje koristi, da priborimo svojemu delu in stanu zaslužen priznanje in ugled.

Prvemu obrtnemu zborovanju na koroški zemlji naj sledijo še številni shodi.

E. Franchetti:

Obrtnik in politika.

V obrtniških vrstah je nastopila nekaka nejasnost glede smotra naših stanovskih in strokovnih organizacij. Vse kaže, da naši tovariši zamenjujejo naše strokovne organizacije na podlagi združnega

zakona z organizacijami na podlagi društvenega zakona. Naše zadruge, tedaj naše strokovne stanovske organizacije na podlagi združnega zakona morajo biti po zakonu popolnoma nepolitične, se ne smejo pečati na noben način s strankarsko politiko in se do sedaj tudi niso pečale, pa se ne bodo tudi odslej. V zadrukah morajo biti organizirani vsi tovariši brez razlike političnega naziranja, pa bi bilo tedaj že samo ob sebi neokusno, če bi vsiljevali tovarišem strankarstvo v teh organizacijah.

Zaganjali so se že razni zgagarji v naše strokovne organizacije, hoteli so zanesti strankarske boje v naše vrste, hoteli nas razdeliti v liberalce in klerikalce, pa se jim ni posrečilo, nego so naše strokovne organizacije obdržale čist svoj strokovni značaj. Prišli pa so sedaj nekaki samostojneži, katerim šviga po glavi poslaniški mandat, pa bi radi na vsak način izvedli to, kar se drugim ni posrečilo. Očitajo mi, da se upiram osamosvojitvi obrtnika, da ne privoščim obrtnikom poslanca in ne vem kaj še vse.

Tovariši, poznate me že dolgo vrsto let, poznate tudi moje dolgoletno organizatorično delovanje, pa se nadejam vašega pritrdila, da sem vedno hotel le koristiti tovarišem. Nikakor pa nisem za to in tudi ne smemo in ne moremo dopustiti, da bi se zanesla strankarska politika v naše združne organizacije.

Kdor hoče politike, komur rogovili po glavi poslaniški mandat, tisti naj si ustanavlja politične organizacije na podlagi društvenega ali kakoršnega že hoče zakona, veže se naj s poljubnimi političnimi strankami, ustanavlja naj magari tudi samostojne obrtne stranke, le združne organizacije mu naj bodo svete. V teh mora biti vsak obrtnik, samo po zakonu ne smemo v teh uganjati strankarske politike. Združne organizacije imajo čisto drugačni namen, kot pa loviti se za raznimi mandati.

Tovariši na Hrvaškem imajo veliko močnejše stanovske organizacije in vendar se tudi ogibljejo strankarske politike. Zato se pa tudi mi ne dajmo vpregati v vozove raznih strank, ki morda obljublajo obrtnikom po enega poslanca, pa ni niti gotovo, če bodo svojo obljubo sploh mogle držati. Kaj pa bo »eden« poslanec obrtnik dosegel? Z enim ali dvema ali magari z desetimi poslanci obrtniki si ne bomo izboljšali svojega položaja in vrh tega tudi ne boste dobili nobenega samostojnega obrtnika, kateremu obrt dobro napreduje, da bo šel ubijati svojo obrt in izgubljati svoj dragoceni čas s poslaniško častjo.

Zato je pa popolnoma nepotrebno, da bi se obrtniki zavdinjavali strankam, če nam milostno obljublajo kak mandat, saj nam iskrenost takih obljub dokazujejo besni napadi raznih strankarskih demagogov na shodih na obrtnike. Verodostojne priče za to so na razpolago.

Tovariši, prosim Vas, sodelujte pri stanovskih strokovnih organizacijah, da je v kratkem izvedemo popolnoma, pa bomo z Vašo pomočjo veliko uspešnejše in koristnejše zastopali koristi obrtnega stanu, kot pa s politikom, ki nam ne donaja nikake koristi in napredka v razvoju naših socialnih in gospodarskih razmer. Čaka nas še mnogo koristnega dela in treba bo posvetiti vse naše moči, da si čim preje zasiguramo v slučaju bolezni, onemoglosti in ostarelosti potrebne podpore in tako najpreje zagotovimo sami sebi obstanek in odpravimo bojazen za preživljanje na stara leta.

Obrtniški zbor v Borovljah.

19. julija t. l. so se zbrali obrtniki Slovenije prvokrat na koroški zemlji na obrtniškem zborovanju. Zbora so se vdeležili tudi tovariši iz Hrvatske in sicer po tridesetih zastopnikih.

Na kolodvoru je na čelu tamošnjega pripravljalnega odbora pozdravil došle zborovalce g. dr. Boehm, državni nadzornik tamošnjih industrijskih podjetij. Posebno toplo je pozdravil tovariše iz Hrvatske, ki se niso zba'i ne napornega potovanja, ne stroškov, samo da služijo obrtnemu stanu in narodni stvari. Želel je, da bi ponesli prijetne spomine iz koroške zemlje.

Za pozdrav se je zahvalil tov. Engelbert Franchetti ter je povdarjal pomen današnjega zborovanja za koroško obrtništvo.

V imenu hrvatskih tovarišev se je zahvalil za prisrčen sprejem savezni podtajnik Lesnik.

Ob 11. uri se je pričelo zborovanje zadaj za šolo pod milim nebom. Zborovanje je otvoril v imenu pripravljalnega odbora g. dr. Boehm z pozdravom vseh navzočih in povdarjajoč važnost današnjega dneva, ko so se zbrali jugoslovanski obrtniki prvokrat na koroški zemlji. Zborovanju želi najlepši uspeh.

Za tem govori tov. Franchetti o pomenu in potrebi stanovske organizacije. Ta se naj izvede tudi na koroški zemlji, katera spada sedaj k naši skupni domovini. Le s popolnoma izvedeno organizacijo bomo dosegli zaželjeni smoter.

Tov. Rebek iz Celja povdarja pomen tiska. Stanovski in strokovni tisk je najboljši agitator in širitelj obrtniških idej. Če hočemo dvigniti obrtni stan, če hočemo zboljšati njegov položaj, moramo dvigniti in podpirati svoje obrtno glasilo. Brez lastnega glasila ne moremo izhajati.

Tov. Anzelmo Lesnik iz Zagreba govori o velikih davčnih bremenih, ki teže obrtnika. Država potrebuje davkov in ji tudi radi damo, ali davčna bremena se naj razdele pravično in na vse državljane. V davčnih komisijah morajo biti zastopani tudi obrtniki. Tozadevna njegova resolucija je bila sprejeta enoglasno.

Govoril je tudi o odpiranju in zapiranju delavnic. Dokazal je veliko škodo, katero prizadeva našemu gospodarstvu osemurni delavni čas.

Obrtniki zahtevamo svobodo dela in se ne damo ubijati po ministrstvu za socialno skrb. Le z delom bomo dvignili obrt in industrijo. Dolžnost države je, da nas v delu podpira ne pa še ovira.

G. Zelenik govori o pomenu obrtnega stanu za državo. Pozivlja k ljubezni do svobodne domovine, katera potrebuje vstrajnega dela vseh svojih sinov.

Tov. Ogrič iz Novegamesta govori o potrebi zastopnika iz obrtniških vrst v našem narodnem predstavništvu. Priporoča stanovsko-politično organizacijo.

Tov. Rebolj iz Kranja priporoča najživahnije delovanje na polju organizacije.

Tov. Brankovič iz Zagreba toplo priporoča tovarišem, da imajo vedno pred očmi izvajanja tov. Rebeka in z vsemi močmi podpirajo in širijo stanovske liste.

Tov. Božič iz Zagreba omenja potrebo skupnega dela vsega obrtništva iz vse naše države. Povdarja, da bi se s pomočjo države morali osnovati zavarovalni sklad za slučaj onemoglosti.

Tov. Založnik iz Celja je s prav živahnimi besedami dokazal veliko škodo, ki jo ima obrtni stan vsled naredbe o osemurnemu delu.

Tov. Franchetti je prečital nato resolucije, ki so bile enoglasno sprejete.

Popoldne so si zborovalci ogledali puškarsko šolo, tovarno žebelj in žice ter Oroszijeve umetne mlin.

Udeležba na tem zborovanju je bila precejšnja, vendar je izostalo mnogo tovarišev, ker se je v Ljubljani vršila petdesetletnica ognjegascsev in ker ministrstvo za promet ni dovolilo posebnega vlaka in polovične vožnje. Obrtniki niso bili deležni te olajšave, katera se dovoljuje tudi najmanjšim strankarskim prireditvam in društvem. Da so gospodje tako malenkostno-strankarski in s tem otežkočajo prireditve za državo tako važnega obrtnega stanu, si nismo predstavljali.

I.

Po navdušeno storjenem sklepu obrtnega shoda v Borovljah dne 18. julija 1920 odposlalo se je na Njega kraljevo Visočanstvo sledečo

udanostno izjavo:

Obrtniki iz vseh delov Slovenije, Hrvatske in Slavonije, zbrani na prvem jugoslovanskem obrtnem shodu v Borovljah na Koroškem, pošiljajo izraze globokega spoštovanja in vdanosti svojemu v boju za svobodo Jugoslovancov osivelemu kralju Petru in svojemu kraljeviču Aleksandru, predstavniku naše svobode in ujedinjenja.

Bog živi našo vladarsko hišo v svobodni in srečni Jugoslaviji!

Enoglasno so se sklenile sledeče resolucije:

II.

Zahteva se, da deželna vlada za Slovenijo nemudoma podaljša pomočniško dobo na 6 let ter v smislu obrazloženih razmer izvede preosnovno obrtnega reda.

III.

Obrtniki iz vseh delov Slovenije, Hrvatske in Slavonije, zbrani na prvem jugoslovanskem obrtnem shodu v Borovljah, odločno

protestirajo

proti kazenskemu zasledovanju malih in srednjih obrti zaradi prekoračenja 8 urnega delavnega časa in zahte-

vajo revizijo vseh tozadevnih aktov. Obrtniki sklenejo, da se proti vsakemu takšnemu odloku pritožijo do ministrstva za socialno skrbstvo.

IV.

Obrtniki zbrani iz Slovenije, Hrvatske in Slavonije na prvem jugoslovanskem shodu v Borovljah dne 18. julija 1920

zahtevajo

da ostane edini večji obrtno-šolski zavod v Sloveniji, »Državna obrtna šola v Ljubljani«, nedotaknjen, da morajo njeni prostori služiti edino-le obrtnemu pouku in se ji mora ohraniti možnost razvitka v polnem obsegu in zahtevajo, da se pokliče zvezo k odločilnemu postopanju v tej zadevi.

V.

Obrtnici

protestuju

najodlučnuje protiv uvaljanja raznih poreza nerazmernih visina, koji preodviše taretu na zanatelski stalež, kojim zahtevima države noče udovoljevati, da če ih država u njezinim interesima zapostavlja te im nebi zajamčila dobična unapredljivanja.

Protestuje protiv postoječim poverjeništvima, u kojima nisu zastupani delegati zanatlijskog staleža, te je time ovaj zapostavljen u obrani u svojih staleških interesa.

VI.

Na tukajšnjem shodu zbrani obrtniki pozivljajo vlado, da se vprašanje demarkacijske črte na Koroškem energično varuje in gospodarske interese kraljevine SHS ter se zavzame z vsó silo za to, da se ta črta ne odpravi.

Deželna zveza Kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani in slovensko obrtno društvo v Ljubljani odposlalo je na merodajne faktorje sledeče vloge:

I.

Velikansko zvišanje cen premogu našlo je neizmerno ogorčenje v vseh slojih, posebno med delavstvom, katerim se obrtnik prišteva. Danes že omaguje obrtnik pod težo nesnosne draginje živil, oblačil in drugih življenjskih potrebščin, zdaj mu naj pa naprti več sto milijonska družba skoraj nedosežne cene za eno najvažnejših življenjskih potrebščin — gorivo.

Pri današnjih gmótnih razmerah so obrtniku drva le pojem kuriva, a premog mu služi za vse potrebe, brez njega ni življenja. Zdaj pa pride nenadno gospodarsko zvišanje cene, ki postavi vse obrtnikovo gospodarstvo na glavo. Neopravičeni podražitvi sledilo bode brezpogojno zvišanje cen vseh obrtniških izdelkov in delavskih mezd. Podražitev premoga rodila bode nedogledne posledice.

Da se pride tej nesreči v okom, prosí podpisana zveza kot legitimna zastopnica nad 30.000 obrtniških rodbin v Sloveniji, da blagovoli deželna vlada takoj

ukiniti

zvišanje cen premoga ter naj se taiste še-le po ugotovitvi po merodajnih faktorjih določi.

Razširjajte Obrtni Vestnik in pridobivajte novih naročnikov!

O pomenu ljudske umetnosti in njeni praktični uporabi v umetno-obrtniški industriji in stavbarstvu.

Sestavila prof. na višji obrtni šoli O. Grebenc in D. Volavšek.
(Konec).

Uvedba izdelovanja umetno-obrtniških predmetov v že prej omenjenem smislu bi bila tudi neprecenljiva pomena z ozirom na tujski promet. V slovenske, naravno tako krasne pokrajine, bo prihajalo v bodoče še več tujcev kakor do sedaj. Vsak tujec si kupi v spomin na kraje, kjer je bival, kak spominček. Predmeti pa, ki jih more kupiti v naših letoviščih in mestih, niso v stanu spominjati ga na slovenske kraje, ker vsi dišijo po tujih tovarnah, so večinoma manj ali celo ničvredno blago brez umetniških, seveda umljivo, brez slovenskih narodno-umetniških motivov. Posledica tega je, da nas mora tujec prezirati. Pomislimo, s kakim veseljem bi požrabil Anglež za pristni, z bisernino in srebrom okovani gorenjski vivček, s kakim zanimanjem bi segla Francozinja po naših krasnih narodnih vezeninah! Kako preenetljivo bi vplival na tujca hotel, zgrajen in tudi v svoji notranjosti urejen v popolnoma domačem slogu dotičnega kraja. Razúme se samo ob sebi, da ne bi smel biti na primer hotel ob Bohinjskem jezeru zgrajen v primorskem slogu, ali obratno, kajti vsak pokrajinsko različen kraj ima tudi svoj poseben slog. S tem bi vzbudili pri tujcih spoštovanje do našegz malega naroda in bi jim dokazali, da imamo voljo in moč za osamosvojitve in samostojnost tudi glede te narodno-gospodarske panoge.

Kakor tujci s potovanja, imajo tudi naši pobožni in nepobožni romarji navado, prinesiti svojim domačim spominke z božje poti. Romarska industrija je zavzela velikanski obseg in izdeluje najrazličnejše predmete, ki naj bi služili romarjem v spomin na božjo pot. Vsi ti predmeti so izključeno tujega izvora, brez izjeme pa ničvredno blago, četudi je romarska industrija skušala ustreči okusu prebivalstva in se je ozirala, seveda po svoje, tudi na v tem kraju domače umetniške motive. Romarska industrija je tisti zal faktor, ki je, večinoma na zelo neokusen način, okrasil slovenske kmečke domove. Naša umetniška industrija bi se morala polastiti tudi te obrtniške panoge, ki bi nesla visoke dohodke, pa tudi zboljšala umetniški okus priprostega naroda.

To so glavni razlogi, ki jasno govore za uvedbo domače industrije. Nastane torej vprašanje, kako in na kakšen način se naj to izvede?

Če hočemo to izvesti, moramo pred ysem vedeti, kateri izdelki ljudske industrije so se še ohranili, bodisi v naravni obliki, bodisi njih oblike in motivi v slikah in besedi ter v katerih krajih se nahajajo stavbe v domačem, za dotično pokrajino tipičnem slogu?

Zob časa, a še v mnogo večji meri brezvestno trgovanje s temi predmeti in njihovo odpošiljanje v tujino je uničilo mnogo, vendar se še nahajajo bogati zakladi ljudsko-umetniških izdelkov v rokah privatnikov in v temnih podstrešnih kotih manj prometnih selin vasi. Posebna, v ta namen iz strokovnjakov sestavljena komisija bi morala preiskati tudi zadnji kotiček naše domovine in rešiti pogina, kar je še

ostalo. Pri tem ne mislimo na direktno zbiranje vseh omenjenih izdelkov, ker bi to bilo večinoma nemogoče, ali pa vsaj zvezano z ogromnimi denarnimi žrtvami in bi vrh tega oropalo dotične kraje ter jim vzelo njihovo karakteristiko.

Glavna naloga te komisije bi bila na licu mesta potom fotografije in slike ohraniti oblike in motive teh predmetov in stavb. Nadaljna njena naloga bi bila na podlagi teh risb in fotografij, oziroma originalov in primerjanja z enakimi predmeti sosednih narodov določiti, kaj je pristno domače, ali se je, četudi importirano, tekom daljše dobe popolnoma udomačilo ter postalo last našega naroda in kaj je našemu narodu popolnoma tuje. Pri natančnem, res strokovnem zbiranju in preiskavanju bi se tudi pokazala velika razlika v slogih in umetniških motivih posameznih krajev.

Manjši, po svojem materialu sicer manjvredni, toda v umetniškem oziru tipični predmeti bi se seveda nabavili za centralno zbirko, ki bi naj tvorila podlago preokretu na umetno-obrtniškem polju. Ta centrala bi vsebovala v glavni meri slike, fotografije, in načrte stavb in umetno-obrtniških predmetov. Potom spisov v strokovnih časopisih bi se javnost in posebno obrtniški krogi zainteresirali za bogate zaklade naše ljudske umetnosti. Posebne centrale začasno za to ne bi bilo treba ustvariti, ker imamo ja višjo obrtno šolo z zmogljivimi močmi, ki bi v zvezi z državnim obrtno-pospeševalnim zavodom na podlagi omenjenih zbirk izdelali predloge in načrte za najrazličnejše obrtne panoge v narodno-umetniškem duhu, seveda v modernem smislu. S tem bi dobila naša umetniško-obrtna industrija popolnoma novo pot in ne bi samo našim obrtnikom pripomogla do blagostanja, ampak bi tudi dvignila narodno moč in ponos.

Uvedba domače industrije na kmetih ne bi izučeni obrtnikom niti najmanjše škodovala, ker bi bila omejena le na nekatere panoge, kakor na primer na izdelovanje manjših lesenih in glinastih predmetov.

K sklepu še omenimo, da se naj prepusti začasno to delo pač le strokovnjakom, da ne postanejo stavbni in drugi nestvori, ki veljajo kot domače-umetniški, so pa le nekaka mešanica modernih in navadnih motivov iz različnih pokrajin slovenske in slovanske zemlje.

O pospeševanju obrti in umetno-obrtniške industrije na podlagi narodnih motivov v modernem smislu hočemo pozneje obširneje govoriti.

Dr. Ladislav Štampihar.

Podalšanje pomočniške dobe v rokodelskih obrtih.

Obrtni red zahteva v § 14, ki govori o nastopu rokodelskih obrtov, da mora trajati uporaba kot pomočnik (pomagalec), oziroma kot tovarniški delavec najmanj tri leta. Ta postavni zahtevki se je določil svojčas kot povprečna doba, tekom katere si obrtni pomožni delavec katerekoli stroke pridobil toliko praktične usposobljenosti, da lahko s precejšnjim izgledom na uspeh začne samostojno izvrševati svoj obrt. Pri tem se, kot rečeno ni delalo razlike med posameznimi rokodelskimi obrti, glede katerih je nesporno, da jih je glede težavnosti priučena težko staviti vse v isto kategorijo. Vzemimo za vzgled samo n. pr. pletarski obrt in ključavničarski ali kak drug

kovinski obrt. Zakonodajalec je pri določitvi triletne pomočniške dobe mislil predvsem na precej moderne razmere, pri katerih je strokovno švlstvo razvito, in ima obrtni pomožni delavec venomer priložnost, da v šoli nadomesti vse ono, kar mu praktično delo pri mojstru ne more nuditi. Pod omenjenim predpogojem je bila v splošnem, lahko rečemo, določitev triletne pomočniške dobe večinoma zadostna.

Vsled svetovne vojske se je naslikani položaj popolnoma spremenil. Pomočniki in deloma celo vajenci so morali zapustiti delavnice in odriniti k vojakom, kjer so prebili več let. Svojemu poklicu so bili s tem večinoma popolnoma odtegnjeni, in so bili s tem zelo občutno prizadeti. Bivša avstrijska vlada je to brezdvomno socialno krivico opoštevala, ter je izšel že koncem drugega vojnega leta cesarski ukaz z dne 7. decembra 1914, avstro-državni zakonik št. 364, s katerim se povodom sedanje vojne ukrepajo izjemna določila, da se olajša pričetek in nadaljevanje obrta. »Navedeni cesarski ukaz določa predvsem v § 1, da je pri preračunavanju časa ali delovanja, ki je predpisan za pričetek obrta ali za doseg obrtnega izpregleda (dispenze) vračunati čas vojaške službe, opravljene v sedanji vojni v skupni vojski v vojni mornarici, v deželni brambi ali v črni vojski, ako je imel prosilec, preden je odrinil v vojaško službovanje, tak posel, ki pride v poštev za dokaz usposobljenosti ali za doseg izpregleda. Z drugimi besedami, vojna služba je odslej lahko deloma ali celo popolnoma nadomestila predpisano najmanj triletno pomočniško dobo. Pred očmi pa moramo imeti tedanji vojni položaj centralnih držav. Kraljevina Srbija je bila začasno premagana, kraljevina Črnagora je prosila za mir, in vojna sreča se je dozdevno smehljala nam. Pod tem vtisom, da se bliža konec vojske, je bil koncipiran navedeni cesarski ukaz, ter bi pod tem izpoljenim predpogojem še ne bil tako usodnega in naravnost pogubnega pomena za mlade obrtne delavce, ker bi jim bilo všteto v pomočniško dobo kvečjemu eno leto vojne službe. Ali vojska je trajala še nadalje tri leta in s tem je cit. cesarski ukaz izgubil svojo upravičenost, ker iz stanovskih ozirov nikder ne smemo priznati, da naj odpade takorekoč vsa pomočniška doba.

(Konec prihodnjic).

Mezde v stavbni stroki.

Med zastopniki delavstva ter podjetniki stavbne obrti in industrije se je sklenila dne 7. julija t. l. nova kolektivna pogodba, ki ureja delavske mezde v stavbni stroki za čas od 1. julija do 31. decembra t. l. Pogodba naj velja za vso Slovenijo, v kolikor za okolišja mariborske in celjske zadruga stavbene obrti ne določijo drugače posebni dogovori.

V bistvu ostane dogovor z dne 29. marca t. l. v veljavi in sicer do konca l. 1920. Vendar se plačuje na mezde, uveljavljene po navedenem dogovoru, v mesecih julij, avgust in september t. l. še 20 odstotna doklada, počenši s 1. oktobrom t. l. in do 31. decembra t. l. se računajo zopet mezde po dosedanjem dogovoru.

Pač pa se je revidiralo besedilo dogovora z dne 29. marca t. l. v nastopnih točkah: 1) najvišje mezde, dosedaj veljavne za Ljubljano, Maribor in za mesta (industrijske kraje) na Gorenjskem, se uveljavijo za industrijske kraje v okrajnem glavarstvu Ljubljana in okolica 2) Razpredelnici mariborskih mezd izza dne

15. februarja tl. ki tvorijo podlago mezd po dodejanju dogovoru, se spreminjevajo ugotovi meza polirja, preračunjena na uro, na K 4 80—6' meza težaka na K 1'90—2'50, meza mladoletnega delavca na K 1'30—1'90. V tem smislu se mezde na novo preračunajo.

Ministrstvo trgovine in industrije, Oddelek v Ljubljani je dne 8. julija tl. odobrilo sklenjeni novi dogovor.

Dogovor

sklenjen dne 7. julija 1920 med Osrednjim društvom stavbinskih delavcev v Ljubljani imenom stavbinskega delavstva v Sloveniji na eni in Odsekom stavbne stroke v Zvezi industrijev za stavbno obrt in industrijo v Sloveniji na drugi strani.

1. Dogovor z dne 29. marca 1920, sklenjen med istima strankama, tvori podlago temu dogovoru v smislu nastopnih določil.

2. V odstavku 2. točka a) dogovora z dne 29. marca 1920 se sprejme besedilo: »Ljubljana in industrijski kraji v okrajnem glavarstvu Ljubljana« in okolica, Maribor, mesta (industrijski kraji) na Gorenjskem.

3. V seznamu mezd veljavnih dne 15. februarja 1920 v Mariboru, se določijo te spremembe

a) polir, preračunjeno na uro . . . K 4 80 do K 6'—
d) težak . . . . . K 1'90 do K 2'50
d 1) mladoletni delavci . . . . . K 1'30 do K 1'90
V tem smislu se preračunajo vse mezde navedene v odstavku 4. dogovora z dne 29. marca 1920.

4. Z višje navedenimi premembami ostane dogovor z dne 29. marca povsem v veljavi do 31. decembra 1920.

5. Vendar se določi za čas od 1. julija 1920 do 30. septembra 1920 še doklada v znesku 20% beri: dvajset % na vse v dogovoru navedene mezde. Ta doklada 20% velja za isti čas julij-september tudi za doklade po odstavku 6 a) in b) dogovora z dne 29. marca 1920.

6. Ker izjavlja zastopnik Zadruga stavbenih obrti v Celju g. J. Golgranz, da ne more pristati na povišanje mezd, in ker izjavlja Zadruga stavbenih, zidarskih in kamnoseških mojstrov (Genossenschaft) v Mariboru pismenim potom, da ne more pristati na povišanje mezd, ostane vprašanje veljavnosti tega dogovora oziroma določanje mezd za okoliš imenovanih dveh zadrug še odprto.

V Ljubljani, dne 7. julija 1920.

Slede podpisi.

Št. 2417.

V Ljubljani, 8. julija 1920.

Podpisani Oddelek s tem uradno odobruje sklep prednjega dogovora z dne 7. julija 1920.

Ministrstvo trgovine in industrije
Oddelek v Ljubljani.

L. S. Rataj l. r.

Razpredelnica novih mezd.

V nastopnem objavljamo novo določene mezde dogovora, ter iste z 20% odstotno doklado za mesec julij september 1920.

a) Ljubljana in industrijski kraji v okrajnem glavarstvu Ljubljana okolica, Maribor mesta (industrijski kraji) na Gorenjskem:

	do 31. XII 1920	od 1. VII. do 30. IX. tl. z 20% dokl.
polir	K 9'85 12'30	K 11'80 14'75
predelavec	K 7'80—8'20	K 9'35—9'85
zidar, tesar	K 6'15—7'15	K 7'40—8'60
težak	K 3'90—5'10	K 4'70—6'10
mladostni delavec	K 2'70—3'90	K 3'25—4'70
delavka	K 2'70—3'30	K 3'25—3'95
učenec (vajenec)	K 2'50—4'70	K 3'00—5'65

b) Celje:

polir	K 8'65 10'80	K 10'40 12'95
predelavec	K 6'85—7'20	K 8'20—8'65
zidar, tesar	K 5'40—6'30	K 6'50—7'55
težak	K 3'45—4'50	K 4'15—5'40
mladoletni delavci	K 2'35—3'45	K 2'80—4'15
delavka	K 2'35—2'90	K 2'80—3'50
učenec (vajenec)	K 2'15—4'15	K 2'60—5'00

c) in e) ostala Štajerska in Kranjska:

polir	K 7'70—9'60	K 9'25 11'50
predelavec	K 6'10—6'40	K 7'30—7'70
zidar, tesar	K 4'80—5'60	K 5'75—6'70
težak	K 3'05—4'00	K 3'65—4'80
mladostni delavci	K 2'10—3'05	K 2'50—3'65
delavka	K 2'10—2'55	K 2'50—3'05
učenec (vajenec)	K 1'90—3'70	K 2'30—4'45

d) ostala Kranjska:

polir	K 7'40—9'20	K 8'90 11'05
predelavec	K 5'85—6'15	K 7'00 7'40
zidar, tesar	K 4'60—5'40	K 5'50 6'50
težak	K 2'90—3'85	K 3'50—4'60
mladostni delavec	K 2'00—2'90	K 2'40—3'50
delavka	K 2'00—2'45	K 2'40—2'95
učenec (vajenec)	K 1'85—3'50	K 2'20—4'20

Nadalje se v smislu odstavka 6, točka a) in b) dogovora z dne 29. marca 1920 posebni dokladi, veljavni za mesto Maribor in mesto Ljubljano po 20 vin. oziroma 30 vin. za mesec julij september t. l. povišajo na 25. vin. oz. 35 vin. na uro.

Zadružna naznanila.

Poročilo zadruga sodavičarjev za Slovenijo v Ljubljani. Zadruga sodavičarjev se je že opetovano pritoževala na različnih mestih radi zaprek in drugih neugodnosti, ki se stavijo zadružnikom pri dobavi ogljikove kisline in ravno tako pri oddaji praznih posod. Vložila je zadruga na poverjeništvu za trgovino in obrt dve vlogi in sicer prva, da bi bil uvoz ogljikove kisline kolikor mogoče neotežkočen; druga vloga pa pojasnjuje zapreke, ki se stavijo pri oddaji praznih cilindrov na carinski meji. Zadruga je dobila na dotične vloge to le rešitev:

Št. 4491

V Ljubljani, 11. junija 1920.

»Na vlogo z dne 9. junija 1920 v zadevi dobave ogljikove kisline iz tovarne »Securitas« v Celovcu se naznanja, da uvoz tega blaga ni prepovedan in naj zadruga sodavičarjev stopi v direkten stik z zgoraj imenovano tovarno.«

Dr. Marn m. p.

Št. 4744/20

Ljubljana, 21. junija 1920.

»Na vlogo z dne 15. junija 1920 se naznanja, da izvoz železnih steklenic za ogljikovo kisline ni prepovedan in se morda delajo težkoče glede carine v toliko, da se zahtevajo natančni podatki in dokazi, da so cilindri last tvrdke »Securitas« v Celovcu.«

Dr. Marn m. p.

Zopet prihajajo pritožbe, da carinski urad v Ljubljani ne pripozna nobene višje oblasti, ter dela po svoje, kakor preje zapreke pri dobavi ogljikove kisline, kakor tudi pri oddaji praznih železnih steklenic. Odpomoči se je prosilo, od pristojne oblasti, nam pomoč tudi dovolila, zapreke se pa le delajo naprej.

*

Pri zadnji odborovi seji se je sklenilo, da se zahteva varščina od odjemalcev sodavode in pokalic. Zahtevalo naj bi se od zaboja po 20 steklenic 40 K in od zaboja po 25 steklenic pa 50 K varščine v pokritje za morebitne razbite ali zgubljene steklenice. Cena steklenic je tako visoka, da sodavičarjem ni mogoče več prevzeti na svoj račun zgubljene ali razbite steklenice. — Še enkrat se opozarja nekatere člane, kateri še niso poravnali članarino, da tisto kar hitreje poravnajo, ker sicer bo zadruga primorana članarino iztrjati potom okrajnih glavarstev.

Načelstvo zadr. sodavičarjev v Ljubljani.

Kolektivna obrtna zadruga na Bledu ima dne 5. septembra 1920 pomočniško preizkušnje ob 9. uri dop. v pisarni načelnika. Vsi interesentje naj se pravočasno javijo.

Pokrajinska zveza obrtnih zadrug v Sloveniji opozarja članice naj vpošljejo nemudoma naslov (ime in bivališče) načelnika in njegovega namestnika ter sedež zadruge s številom združnih članov, najbolje s seznamom taistih (ime, obrt, bivališče). Vlogam za odgovore naj se prilože znamke.

Obrtna društva v Sloveniji so naprošena vpsolati seznam članov z načelstvom (ime, obrt, bivališče) **slovenskemu obrtnemu društvu v Ljubljani.**

Pokrajinska zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev za Slovenijo v Ljubljani opozarja svoje člane, da nemudoma poravnajo združne zaostatke. Za zahtevane odgovore priložiti je treba znamke.

Dimnikarska zadruga za Slovenijo opozarja svoje člane, da naj pisma zadostno frankirajo, ker glob ne bode zadruga plačevala, za odgovore mora se pa primerne znamke priložiti. Naznanilo pomočnikov in vajencev ne vrši se redno. Vplačati je nemudoma zaostanke. Glede izboljšanja cenika so se že koraki vpeljali. Tiskarnih cenikov á 40 vinarjev je še v zalogi.

Obrtniški koledar za l. 1921 založila bo pokrajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani. Bogata vsebina vse panoge obrtništva obsegajoča nudila bode vse, kar je procvitu današnje obrti potrebno. Naproša se sodelovanja vseh veščakov, a rokopisi morajo biti oddani najdalje do 1. septembra 1920. Ker izide koledar v mnogo 1000 izvodih, nudi najboljšo priliko za vspešno inseriranje. Vsa pojasnila in naročila sprejema tajništvo pokrajinske zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, pisarno v palači trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, Bethovnova ulica št. 10. Uradne ure od 8—12.

Pokrajinska zveza obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani v zvezi s slovenskim obrtnim društvom v Ljubljani priredi v nedeljo 5. septembra 1920 veselico v »Naročnem domu« v Ljubljani na korist tiskovnega sklada. Ker bode spored zelo mikaven se bode gotovo odzval vsak zaveden obrtnik, da si ob tej priliki s tovariši razveseli nekaj ur,

Razno.

Obrtna razstava v Zagrebu. Društvo »Hrvatski radiša« v Zagrebu namerava od 18. avgusta do 3. septembra t. l. prirediti pod imenom »Radišin zbor« obrtno razstavo, da pokaže domačemu in tujemu svetu stopnjo, na kateri se danes nahaja naša obrt, zlasti tudi domača; po možnosti tudi stanje industrije, trgovine in novčarstva, šolstva in higijene, naših zdravilišč, letovišč ter prirodnih krasot Jugoslavije. Ta razstava bo razpadla v dva glavna, med seboj vezana dela; razstavo in zabavne prireditve. Na razstavi bi bili zastopani: a) narodna dekorativna umetnost, usnjarski keramični, kovinarski tekstilni in pletarski izdelki, ki služijo za okras ali potrebo in sicer samo domači izdelki ter z narodnimi motivi; b) narodna noša in sicer nošnje, ki so še v rabi in ki jih že ne nosijo več; c) izdelki obrtnikov in domače obrti; d) v statističnem pregledu bi pokazali na razstavi stanje naše industrije, trgovine in denarnih zavodov. Na razstavi bo zastopano tudi poljedelstvo, vrtnarstvo, vinogradništvo, sadjereja, pomorstvo, naša letovišča, zdravilišča in kopališča, dalje umetnost, šport itd. Zabavni del bo obsegal koncerte pevskih društev, vprizorili se bodo narodni plesi ter drugi narodni običaji. Vršile se bodo tekme športnih društev za prvenstva in nagrade. Za časa razstave bo društvo priredilo ankete in predavanja v raznih aktualnih vprašanjih. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani opozarja obrtnike na to razstavo, katere se nameravajo udeležiti tudi slovenski obrtniki v svoji posebni »slovenski sobi«. Obrtniki, ki se je nameravajo udeležiti, naj sporoče Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, kaj mislijo razstaviti ter naj stavijo uradu tudi svoje nasvete.

Začasna nemško-slovenska kemijska terminologija kot predelo za bodoči enoten jugoslovanski znanstveni in tehniški slovar začne izhajati 1. avgusta t. l. v ljubljanskem »Narodnogospodarskem Vestniku«. Izdeluje in predlaga jo znanstveno osebje kemičnega inštituta univerze Ljubljana; (uporabljati se jo more brez vsakeršnih težkoč tudi v srbohrvaščini). Ker je delo velevažno za vse naše kulturno in ekonomsko življenje, opozarjamo vse interesente, da si pravočasno preskrbe ta list, kateri izhaja v omejenem številu izvodov.

Začasna delavska zavarovalnica zoper ne-zgode v Ljubljani je podaljšala rok za predložitev preračunov za l. polletje 1920 za en mesec, ker je v pripravi sprememba zakona glede višine vračunljivih delavskih zasluzkov. Preračuni se bodo razposlali strankam koncem julija in se morajo predložiti najkasneje do 14. avgusta 1920. Samo ob sebi umevno se bodo zamudne obresti predpisovale šele za čas od 15. avgusta 1920 naprej.

H. Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Navodila za pripravo. Šest pol velike osmerke. Cena 12 K. Založila in izdala Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1920. Knjigo priporočamo najtoplejše v nakup vsem učiteljem obrtno-nadaljevalnih šol, mojstrom, pomočnikom pomagacem in vajencem vseh rokodelskih obrti tembolj, ker se v zadnjih letih ni vršil pouk na večini obrtno-nadaljevalnih šol.

Čevljarska zadruga z o. z. v Žireh

— nad Škofjo Loko —

izdeluje vsake vrste

od priprostega do najfinejšega izdelka ter prevzema v izvršitev vsako količino po naročilu točno, solidno in po sedanjim razmeram primernih cenah. Izvoz vsepovsod.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila. 24—18

24—7 **ANTON TONEJC & Comp.**
Glavna zaloga Rogaške kisle vode za Štajersko
in Koroško vedno vseh vrst v zalogi.
Kupuje in prodaja vse vrste deželnih pridelkov.
Maribor, Mlinska ulica št. 23.

Srečko Potočnik

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje.
Razpošilja za celo Jugoslavijo
kroje za krojače in šivilje,
ki si žele novih, modernih krojev.

Poslati je treba le mero in dobi se v
najkrajšem času obleko, površnik, plašč,
kostum ali krilo moderno napravljeno.

== **Kroj po meri.** ==

24—23

MATIJA PERKO

stavbeni in pohištveni mizar v Zg. Šiški
pri Ljubljani, Celovška cesta 24—18
vporablja v svojem obratu samo najboljše blago.

Izvršitev točna. — Cene zmerne. — Za izvršena dela se jamči.

Pravi firnež

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, suhih in olj-
natih, barve za obleke, mavec
(gips), mastenec (Federweiss),
strojno olje, prašno olje, kar-
bolinej, steklarski in mizarski
klej, pleskarske, slikarske in
zidarske čopiče, kakor tudi
druge v to stroko spadajoče
.. predmete ..

ima še vedno v zalogi trdka

A. Zankl sinovi

.. Ljubljana. ..

➔ Ceniki se sedaj ne pošiljajo. 20—18

I. in največja jugoslovanska tovarna
za barvanje, kemično čiščenje, pranje
in svetlo-likanje perila.

➔ **Barva** vedno vsako-
vrstno blago,

➔ **čisti** obleke,

➔ **pere** vsakovrstno perilo
in hodi brezplačno
na dom iskat,

➔ **svetlo lika**
ovratnike, zapestnice, srajce.

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip števil. 4.
Podružnica: Šelenburgova ulica 4.

Poštna naročila se točno izvršujejo.
Nujna dela se takoj izvršujejo.